

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/1150/2015
Identifikačné číslo spisu:	7112213248
Dátum vydania rozhodnutia:	07.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7112213248.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu TATRA ESTATE a. s., so sídlom Mickiewiczova č. 2, Bratislava, IČO: 00 168 653, zastúpený JUDr. Tomášom Plankom, advokátom so sídlom Advokátskej kancelárie Námestie Slobody č. 10, Bratislava, proti žalovanej Košická rímskokatolícka Metropolitná kapitula Košice, so sídlom Rooseveltova č. 14, Košice, IČO: 31 968 694, zastúpená Advokátskou kanceláriou Vojčík & Partners, s. r. o. so sídlom Rázusova č. 28, Košice, v mene ktorej koná JUDr. Leo Vojčík, advokát, o určenie vlastníctva na základe vydržania, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 36 C 133/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. novembra 2014 sp. zn. 2 Co 596/2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. novembra 2014 sp. zn. 2 Co 596/2013 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. novembra 2007 č. k. 16 C 1303/2001-253 určil, že výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, katastrálne územie F. - Dom meštiansky súpisného č. XXX, nachádzajúceho sa na parcele č. XXX o výmere 513 m² - zastavané plochy a nádvoria (ďalej aj „predmetné nehnuteľnosti“), je žalobca. Ďalej zaviazal žalovaného zaplatiť trovy konania v celkovej výške 324 482,- Sk na účet právneho zástupcu žalobcu v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku a vyslovil, že žalovaná nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca preukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., lebo bolo potrebné zosúladiť faktický stav k nehnuteľnostiam so stavom právnym. Za základ svojho rozhodnutia vzal zistenie, že právny predchodca žalobcu (ďalej len „žalobca“) sa ujal držby sporných nehnuteľností na základe spôsobilého právneho titulu (kúpnej zmluvy uzavretej 19. marca 1976 medzi predávajúcim Rímskokatolíckym biskupským úradom v Košiciach, za ktorý konal kapitulný vikár Y. a kupujúcim právnym predchodcom žalobcu, neplatnosť ktorej bola určená rozsudkom OS Bratislava II z 8. októbra 2001 č. k.18 C 149/1996-76 v spojení s rozsudkom KS v Bratislave z 19. júna 2003 sp. zn. 17 Co 591/2001) a že pri vstupe do držby a aj počas celej vydržacej doby (od roku 1976 do roku 1994) bol dobromyseľný, že mu vec patrí. Výpoveď Y., bývalého kapitulného vikára, považoval za vyvrátenú, keďže nedal najavo svoju

nekompetentnosť konať za predávajúceho, neupozornil na nedostatok právnej subjektivity a v čase uzatvárania kúpnej zmluvy sa správal voči žalobcovi ako osoba oprávnená kúpnu zmluvu v mene predávajúceho uzavrieť. Zohľadnil aj skutočnosť, že s uzavretím zmluvy prejavilo súhlas Ministerstva kultúry SSR a zmluvu aj v zmysle § 10 zák. č. 218/1949 Zb. schválilo. Uvedené skutočnosti svedčia o tom, že žalobca v čase uzatvárania kúpnej zmluvy nemal pochybnosti, že biskupský úrad je na strane predávajúceho oprávnenou osobou k uzavretiu zmluvy. Nemožno mu preto vyčítať nedostatok opatrnosti pri overovaní, či kapitulný vikár Y. bol skutočne oprávneným zástupcom predávajúceho, resp. či predávajúci je osobou s právnou subjektivitou, ktoré skutočnosti v tom čase neboli zistiteľné ani z verejnosti prístupných registrov alebo priamo zo zákona. Vychádzajúc z týchto úvah dospel k záveru, že žalobca užíval predmetné nehnuteľnosti od 19. marca 1976 do 1. januára 1992 (do roku 1994) ako oprávnený držiteľ. Splnil tak zákonom stanovené podmienky nadobudnutia vlastníctva vydržaním, podľa ktorých držba musí byť oprávnená a musí byť nepretržitá počas celej zákonom ustanovenej doby. Keďže právny predchodca žalobcu požíval ochranu oprávneného držiteľa v zmysle § 132a ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) v znení platnom do 31. decembra 1991 a právna úprava novely OZ vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb. dňom nadobudnutia účinnosti, t. j. dňom 1. januára 1992, umožnila aj právnickým osobám nadobudnúť vlastníctvo k veciam vydržaním, dospel k záveru, že žalobca dňom 1. januára 1992 nadobudol vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam v zmysle § 134 ods. 1 OZ.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 6. októbra 2009 č. k. 3 Co 60/2008-322 v spojení s opravným uznesením z 28. januára 2010 č. k. 3 Co 60/2008-349 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol a uložil povinnosť žalobcovi nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 6 406,12 € (opravená výška sumy opravným uznesením namiesto nesprávne uvedenej sumy v rozsudku 6 604,12 €) na účet právneho zástupcu žalovanej v lehote pätnástich dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Odvolací súd po zopakovaní dokazovania dospel k záveru, že právne posúdenie veci a závery súdu prvej inštancie o skutkovom stave nie sú správne v otázke existencie právneho titulu vstupu do držby ako základnej podmienky pre splnenie predpokladov existencie vydržania predmetných nehnuteľností. Podľa názoru odvolacieho súdu podnet na vstup do držby nedala žalovaná, rovnako tak samotná otázka vlastníctva prevádzanej nehnuteľnosti bola z listu vlastníctva nepochybná, pričom už v kúpnej zmluve, ktorú pripravoval kupujúci, je ako predávajúci uvedený iný subjekt, čo dávalo dôvod na záver, že žalobca nebol dobromyseľný. Na základe uvedených skutočností si potom odvolací súd vyvodil, že zo strany žalobcu išlo len o detenciu, ktorá nepostačuje na vydržanie. Ďalej uviedol, že nemôže ísť o ospravedlniteľný omyl, keďže žalobca mohol zistiť, že kapitulný vikár nebol povereným subjektom k zastupovaniu vlastníka, nevyžiadal si ani jeho poverenie na uzavretie predmetného úkonu, pričom sa v tomto smere aj spoliehal na vyjadrenie pracovníka štátneho aparátu, ktorý predmetný úkon patriaci do pôsobnosti ministerstva schvaľoval. Vychádzajúc z výpovede Y. S. zohľadnil aj dobu, v ktorej sa zmluva uzatvárala, keďže cirkev v danom čase bola utláčaná a činnosť Rímskokatolíckej metropolitnej kapituly v Košiciach bola utlmená a jednotliví kanonici, ktorí vystupovali ako štatutárni zástupcovia, boli rozptýlení, čo muselo byť známe aj kupujúcemu.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením z 31. mája 2011 sp. zn. 6 Cdo 66/2010 predmetný rozsudok odvolacieho súdu v spojení s opravným uznesením zrušil a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že zrušené rozhodnutie obsahuje vadu takej povahy, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keďže svoje právne závery založil na skutkovom zistení ako výsledku hodnotenia dôkazov, ktoré nezodpovedalo skutkovým záverom vyslovenými v danej veci. V tomto smere upozornil na to, že odvolací súd opomenul výpoveď svedka Y. S. hodnotiť v spojitosti s inými dôkazmi, ktoré boli v konaní vykonané. V kontexte uvedeného bolo podľa jeho názoru potrebné zhodnotiť predmetnú výpoveď s konkrétnym postojom svedka a jeho faktickou činnosťou, ktorú vykonával pred uzavretím zmluvy a v priebehu jej uzavretia, z dôkazov ktorých vyplýva, že jeho konanie nesvedčilo o tom, že by sa správal voči žalobcovi ako osoba konajúca za biskupský úrad, ktorá nie je oprávnená zmluvu uzavrieť, resp. že by žalobcu, prípadne ministerstvo na tento fakt upozorňovalo. Odvolací súd nevysvetlil, z akých dôvodov neprihliadol na písomné záznamy z výpovedí E. a E. a v prípade, ak ich považoval za pochybné, mal pristúpiť k výsluchu týchto osôb. V súvislosti s právnym posúdením dovolací súd poukázal na tú skutočnosť, že z nepresne uvedeného

označenia predávajúceho v kúpnej zmluve, nie je možné automaticky vyvodiť nedobromyseľnosť žalobcu pri vstupe do držby. V predmetnom rozhodnutí dovolací súd uviedol, že z obsahu spisu je zrejmé, že žalobca sa v čase právneho úkonu domnieval, že Rímskokatolícky biskupský úrad v Košiciach, za ktorý konal kapitulný vikár, ako úrad vykonávajúci správu, je oprávnený za vlastníka uzavrieť právny úkon o prevode nehnuteľností. Odvolací súd mal posúdiť, či išlo o omyl ospravedliteľný, a to s prihliadnutím na doplnené dokazovanie a zhodnotiť, či žalovaná preukáže ňou tvrdenú skutočnosť, keďže ju zaťažuje dôkazné bremeno. V ďalšej časti rozhodnutia zdôraznil, že je treba prihliadnuť aj na pomery, ktoré tu boli v čase uzavretia právneho úkonu, najmä, že režim poplatný tej dobe utľmoval nielen samotnú činnosť cirkvi, ale aj informácie týkajúce sa cirkvi, že v čase uzavretia právneho úkonu občiansky, ani hospodársky zákonník neupravovali právnické osoby cirkevnej povahy a neexistoval ani zákon o registrácii cirkví a náboženských spoločností, že jediným orgánom, ktorý mal v tom čase v kompetencii evidenciu cirkevných inštitúcií, vrátane ich zložiek s právnou subjektivitou bolo Ministerstvo kultúry SSR, sekretariát pre veci cirkevné.

4. Odvolací súd po vrátení veci dovolacím súdom uznesením z 29. februára 2012 č. k. 2 Co 263/2011-379 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z 29. novembra 2007 č. k. 16 C 1303/2001-253 a vrátil vec tomuto súdu na ďalšie konanie s pokynmi vyplývajúcimi z citovaného rozhodnutia dovolacieho súdu.

5. Okresný súd Košice I rozsudkom z 3. septembra 2013 č. k. 36 C 133/2012-54 určil, že výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností je žalobca. Ďalej zaviazal žalovanú zaplatiť trovy konania v celkovej výške 14 369,39 € pozostávajúce zo súdnych poplatkov vo výške 4 189,07 € a trov právneho zastúpenia vo výške 10 180,32 € na účet právneho zástupcu žalobcu v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Zároveň určil, že žalovaná nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že medzi stranami konania síce bola neplatne uzavretá zmluva týkajúca sa predmetných nehnuteľností, avšak nadobúdacím titulom svedčiacim pre vlastníctvo žalobcu bolo vydržanie. Žalobca preukázal, že pri vstupe do držby bol v dobrej viere vzhľadom na okolnosti týkajúce sa právneho stavu nadobudnutia predmetných nehnuteľností, keď konal v skutkovom ospravedliteľnom omyle, keďže pri uzatváraní (aj keď neplatnej) zmluvy postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, pretože podľa názoru súdu prvej inštancie nemohol vedieť, že Rímskokatolícky biskupský úrad v Košiciach nebol oprávnený konať ako správca vo veci predaja nehnuteľností. Danú otázku tak uzavrel vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, a to s posúdením správania kapitulného vikára-iniciátora stretnutia, listinných dôkazov, z príprav samotnej zmluvy, ale najmä z okolností, týkajúcich sa aprobovania danej zmluvy samotným štátnym orgánom a nemožnosti zistenia, kto má oprávnenie konať v rámci cirkvi z verejne prístupných registrov, resp. zákona.

6. Proti uvedenému rozsudku podala žalovaná odvolanie.

7. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 19. novembra 2014 č. k. 2 Co 596/2013-101 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z 3. septembra 2013 č. k. 36 C 133/2012-54 a náhradu trov odvolacieho konania nepriznal žiadnej zo strán konania. V odôvodnení rozhodnutia dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a správne aj vo veci rozhodol, pričom poukázal na záväzné stanovisko vyslovené v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 66/2010, ktorým zrušil predchádzajúce rozhodnutia v danej veci.

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, ktorého prípustnosť odôvodňovala § 238 ods. 2 O.s.p. (v ďalšom sa pod „O.s.p.“ rozumie Občiansky súdny poriadok v znení platnom do 30. júna 2016) a dôvodnosť § 237 písm. f/ O.s.p. V súvislosti s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že tento sa odvolacími dôvodmi a argumentáciou žalovanej nezaoberal a neskúmal ju odkazujúc v celom rozsahu na záväzný právny názor dovolacieho súdu. Tento postup je v rozpore so záväzným právnym názorom Najvyššieho súdu vyslovenom v danej veci a možno konštatovať, že sa od neho odchyľuje, keďže nevytlúčil úspech žalovanej v konaní, ako si nesprávne vyvodil odvolací súd. Z uvedených dôvodov preto navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, ďalej navrhol zaviazat' žalobcu na náhradu trov dovolacieho konania. Na záver navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť

predmetného rozhodnutia. V tejto súvislosti dovolateľka uviedla, že žalobca už vyzval žalovanú na vrátenie sumy 166 844,62 € z titulu neuhradeného nájomného. Dobrovoľné neuhradenie tejto domnejšej pohľadávky môže viesť k iniciovaniu ďalšieho súdneho konania a následného exekučného konania, ktorého dôsledkom by bola nezvratná strata vlastníckeho práva k exekvovaným finančným prostriedkom.

9. Žalobca v podanom vyjadrení k námietkam žalovanej uviedol, že dovolanie podľa jeho názoru nie je prípustné, pričom zopakoval priebeh konania a navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol. Na záver vo vzťahu k žiadosti o odklad vykonateľnosti uviedol, že keďže ide o rozhodnutie o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, nie je možné odložiť vykonateľnosť tak ako pri rozsudkoch na plnenie.

10. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

12. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané 10. februára 2015, teda pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

13. Dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. bolo dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podané dovolanie nesmeruje proti rozsudku, z ktorého by bolo možné prípustnosť vyvodiť z § 238 ods. 1 O.s.p., ani z § 238 ods. 3 O.s.p. Zostalo posúdiť, a to aj na základe tvrdení dovolateľa, či prípustnosť dovolania v preskúmvanej veci nevyplýva z ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. Predmetné ustanovenie zakladalo prípustnosť dovolania vtedy, keď „dovolací súd“ už rozhodol „v tejto veci“, odvolací súd sa ale neriadil záväzným právnym názorom vysloveným v zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu a od tohto názoru sa bez odôvodnenia odchýlil.

14. Podľa § 243d ods. 1 O.s.p. bol právny záver dovolacieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom rozhodnutí pre súdy nižších inštancií, ktorým sa vec vrátila na ďalšie konanie, záväzný. Pokiaľ mal byť súd, ktorému bola vec po zrušujúcom rozsudku dovolacieho súdu vrátená na ďalšie konanie, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, musel byť tento právny názor uvedený v odôvodnení rozsudku dovolacieho súdu. Muselo z neho preto vyplývať, prečo bolo rozhodnutie súdu nižšej inštancie zrušené, prečo bolo považované za nesprávne, v čom spočívali nedostatky dokazovania, skutkových záverov, prípadne nedostatky právneho posúdenia veci. Nižší súd bol teda viazaný (len) takým právnym názorom, ktorý bol základom pre rozhodnutie dovolacieho súdu, a to tak pri posudzovaní otázok hmotného práva (napríklad z hľadiska toho, ktorý právny predpis má byť aplikovaný, ako ho treba interpretovať), ako aj pri aplikácii procesných predpisov (napríklad z aspektu dovolacím súdom vytýkaných väd dokazovania, iných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci). Skutočnosť, že právny záver dovolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom rozsudku súd nižšej inštancie v ďalšom konaní nerešpektoval, zakladalo to prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Viazanosť nižších súdov právnym názorom dovolacieho súdu neprichádzala do úvahy vtedy, keď sa dovolací súd v zrušujúcom rozsudku obmedzil len na pokyn súdu, ako má v ďalšom konaní postupovať po procesnej stránke (že napríklad treba vykonať ďalšie dôkazy), lebo v takomto prípade nejde o zaujatie právneho názoru. Pre úplnosť možno uviesť, že súd nižšej inštancie nebol viazaný právnym názorom dovolacieho súdu

zaujatým v zrušujúcom rozhodnutí aj vtedy, keď po zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, prípadne aj súdu prvej inštancie, sa skutkový základ zmenil natoľko, že bola vylúčená aplikácia právneho názoru dovolacieho súdu na nový skutkový základ.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil ani túto podmienku prípustnosti dovolania namietanú dovolateľom, pretože sa nejedná ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky v namietanom rozhodnutí, vydanom v dovolacom konaní pod sp. zn. 6 Cdo 66/2010 uviedol súdu pokyny, ako má v ďalšom konaní postupovať, upozornil na potrebu vykonať niektoré ďalšie dôkazy, ako výsluchy osôb E. a E., pričom zdôraznil nelogickosť niektorých úvah pri hodnotení dôkazov v spojitosti s výpoveďou Y. V súvislosti s právnym posúdením poukázal na tú skutočnosť, že z nepresne uvedeného označenia predávajúceho v kúpnej zmluve, nie je možné automaticky vyvodit' nedobromyseľnosť žalobcu pri vstupe do držby. V predmetnom rozhodnutí dovolací súd uviedol, že z obsahu spisu je zrejmé, že žalobca sa v čase právneho úkonu domnieval, že Rímskokatolícky biskupský úrad v Košiciach, za ktorý konal kapitulný vikár, ako úrad vykonávajúci správu, je oprávnený za vlastníka uzavrieť právny úkon o prevode nehnuteľností (str. 9, 2 odsek dovolacieho rozhodnutia). Odvolací súd mal posúdiť, či išlo o omyl ospravedlniteľný, a to s prihliadnutím na doplnené dokazovanie a zhodnotiť, či žalovaná preukáže ňou tvrdenú skutočnosť, keďže ju zaťažuje dôkazné bremeno. V ďalšom zdôraznil, že je potrebné prihliadnuť na to, že kapitulný vikár konal za predávajúcu stranu nielen pri samotnom uzatváraní právneho úkonu, ale aj v štádiu jeho prípravy, ako ja na ďalšie skutočnosti, ktoré sa udiali po uzatvorení kúpnej zmluvy, ale aj na pomery v čase uzavretia úkonu.

16. Po preskúmaní obsahu spisu a samotných rozhodnutí vydaných v predmetnej veci po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu Najvyšším súdom Slovenskej republiky, je treba uviesť, že súdy vykonali nariadené dokazovanie (výsluch svedka - E. nebol možný z dôvodu jeho úmrtia) v zmysle pokynov dovolacieho súdu a dospeli k právnym záverom vysloveným v týchto rozhodnutiach, a to aj s prihliadnutím na naznačené súvislosti v rozhodnutí dovolacieho súdu (pomery v čase uzavretia úkonu, okolnosti prípravy zmluvy a správania sa svedka S. v priebehu uzavretia zmluvy a i.). S ohľadom na samotné právne posúdenie vyslovené v predmetnom rozhodnutí (bod 3 a 14 tohto rozhodnutia), týkajúce sa dobromyseľnosti ako esenciálnej zložky vydržania nehnuteľnosti s ohľadom na ospravedlniteľný omyl, nie je možné uzavrieť, že odvolací súd sa odchýlil od právneho záveru dovolacieho súdu vysloveného v danej veci, ak zhodnotil, že v tejto právnej otázke sa držal záväzného stanoviska tunajšieho súdu. V tomto smere je potrebné poukázať na tú skutočnosť, že v zmysle úvah dovolacieho súdu tento dospel k záveru, že žalobca sa v čase uzavretia úkonu domnieval, že Rímskokatolícky biskupský úrad v Košiciach, za ktorý konal kapitulný vikár, ako úrad vykonávajúci správu, je oprávnený za vlastníka uzavrieť právny úkon o prevode nehnuteľností, avšak až po vykonanom dokazovaní, mohol odvolací súd vyhodnotiť, či sa jednalo o skutkovú domnienku spadajúcu pod ospravedlniteľný omyl. Ak po doplnení dokazovania súdy dospeli k záveru o neunesení dôkazného bremena žalovanej z dôvodu konklúzie o dobromyseľnosti žalobcu vychádzajúceho zo skutkového ospravedlniteľného omylu s prihliadnutím na všetky okolnosti uvádzané aj dovolacím súdom a s ohľadom na právne posúdenie oprávnenej držby (str. 9 dovolacieho rozhodnutia) nemali inú možnosť, ako uzavrieť, že predpoklady nadobudnutia vlastníctva vydržaním predmetných nehnuteľností boli splnené.

17. Pri riešení otázky prípustnosti dovolania žalovanej podľa § 238 ods. 2 O.s.p. preto dovolací súd dospel k záveru, že súdom nižších inštancií nemožno vytýkať nerešpektovanie právnych názorov dovolacieho súdu zaujatých v jeho zrušujúcom rozhodnutí.

18. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Žalovaná procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo. Žalovaná v dovolaní namietala, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

19. K uplatnenej procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., je potrebné poukázať na

nasledovné. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa do 30. júna 2016 ustálila v názore, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) sa rozumel taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytoval Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

20. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

21. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

22. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok EStP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27).

23. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

24. Právo strán konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných strán je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru odvolacieho súdu išlo o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženému súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/ 2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

25. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že žalobca podal vyjadrenie k odvolaniu, avšak toto vyjadrenie žalovanej doručené nebolo. Žalovaná sa teda nemala možnosť dozvedieť o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd toto vyjadrenie nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

26. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu - ako tomu nasvedčuje obsah spisu - došlo v preskúmvanej veci k procesnej nesprávnosti, na procesné dopady ktorej sa vzťahujú právne závery ESĽP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. Rovnako tak by ani neobstál prípadný argument, že predmetné vyjadrenie, ktoré nebolo doručované, je len opakovaním predchádzajúcich vyjadrení v konaní pred súdom prvej inštancie a prípadne vyjadrenie dovolateľky by nemalo vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu. Niet pochyb o tom, že žalovanej mala byť daná možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalobcu k odvolaniu a že faktickým procesným postupom dovolacieho súdu bola táto možnosť upretá. V kontexte vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd nemôže vopred vyhodnotiť, bez oboznámenia sa s takýmto vyjadrením, či prípadné vyjadrenie dovolateľky mohlo mať vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu. V súlade so zásadou kontradiktórnosti je legitímna požiadavka strán sporu, aby mali možnosť sa oboznámiť k opatreným vyjadreniam druhej strany, pričom nestačí, že informácie v nich obsiahnuté boli v priebehu konania určitým spôsobom uvádzané (pozri bližšie rozsudok ESĽP vo veci Krčmár a ďalší proti Českej republike č. 35376/97, 3.3.2000, § 43).

27. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť podľa § 449 ods. 1, § 450 CSP a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. K vadám zmätočnosti prihliadal dovolací súd - ak bolo dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti. Úlohou dovolacieho súdu bude doručiť vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovanej a až po vykonaní tohto procesného úkonu bude možné pokračovať v odvolacom konaní. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie dovolacieho súdu v napadnutej časti, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovanej uvedenými v dovolaní.

28. Napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu ani z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo obsah napadnutého rozhodnutia (vzhľadom na uvedenú procesnú vadu) nebol pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.).

30. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

31. Dovolací súd sa zaoberal aj návrhom dovolateľky o odklad vykonateľnosti rozhodnutia dovolacieho súdu a po zvážení všetkých okolností prípadu dospel k záveru, že tento nebol dostatočným spôsobom odôvodnený. Odklad vykonateľnosti rozhodnutia v rámci dovolacieho konania predstavuje vážne narušenie vlastností právoplatného rozhodnutia súdu, ktorými sú nezmeniteľnosť, záväznosť a nimi založené právne istoty. Zároveň však platí, že ide o rozhodnutie dočasné a predbežné a odloženie vykonateľnosti bude dôvodné v tých prípadoch, keď priebeh dovolacieho konania vedie k záveru, že dovolateľ bude mať úspech a odložením vykonateľnosti sa predídne následnej reparácii už vykonanej exekúcie. Cieľom odkladu vykonateľnosti rozhodnutia je zabrániť výkonu exekúcie počas dovolacieho konania, v dôsledku ktorého by strane konania, ktorá dovolanie iniciovala, v prípade jej úspechu mohla vzniknúť škoda (bližšie pozri I. ÚS 357/2012, I. ÚS 327/2010, II. ÚS 481/2012). Z konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky v tomto smere vyplýva názor, podľa ktorého prichádza do úvahy, aby dovolací súd povolil odklad vykonateľnosti iba takého rozhodnutia dovolacieho súdu, na podklade ktorého možno nariadiť exekúciu. Predmetný návrh je potrebné riadne odôvodniť a podložiť aj

preukázaním skutočnosti o hrozíacej ujme (doručené upovedomenie o začatí exekúcie). Vzhľadom na to, že v danej veci neboli okolnosti, ktoré by opodstatňovali rozhodnutie o odklade vykonateľnosti, tento návrh nepovažoval dovolací súd za dôvodný, pričom v zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti o tom samostatne nerozhodoval.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.